

25. Zrekonstruuj system spółgłoskowy języka prastowiańskiego. Uzasadnij rozbudowę podsystemu konsonantycznego na gruncie polskim wraz z głównymi procesami rozwoju spółgłosek.

Przedpolski system konsonantyczny:

- dźwiękopalne: p b m v p' b' m' v'
- przedwiosłkowe: n d s t z r l
- środkowiosłkowe: c' z' š ž č ŋ f l j
- tylniosłkowe: k g x

Ewolucja systemu konsonantycznego:

I OKRES STAROPOLSKI (X-XIII w.)

- 1) nowy fonem τ (modyfikacji spółgłoski palatalnej - lb → τ)
- 2) powstanie fonemów f f'
 - upodobnienia w grupach sv (šfiot), xv (xfaia)
 - uproszczenia w grupach (upvati - upfac' - upac')
 - uśredniczenia w wygłosie (staf, paf)
 - zapożyczenia z obcy (ofiera, farba)

II OKRES STAROPOLSKI (XIV-XV w.)

3) alfykatyzacja r r' → r' → r' = ž

(polska palatalizacja, rozwój nowego fonemu miękkości)

4) zaczynają się wyodrębniać k' g' (IV palatalizacja polska)

5) procesy dyspalatalizacyjne: odmiękczenie c' z' → š ž č ŋ → ś ź ć ż

+ Polska palatalizacja → proces fonologizacji miękkości i rozwój odrędnionych z pozostałości

- nowoutworzone fonemy palatalne warpwe p' b' m' v' → szybko utożsamity z odrędnionymi z pr.
- nowopowstałe fonemy ś' z' t' d' n' rozwijały się stopniowo jeszcze do XVIII wieku i od tego czasu przetrwały w formie ustabilizowanej → podziwo rozwój

Staropolski system konsonantyczny (+ f fonemów: ś ź ć ż f f' ž)

- p b m f v p' b' m' f' v'
- n d s t z r τ
- c' (→ c), z' (→ z), č, ž, ś, ź, ŋ, l, r (→ ř), j
- š (→ ś), ž (→ ź), č (→ ć), ž (→ ż)
- k g x

III OKRES ŚREDNIOPOLSKI (do połowy XV w.)

- 1) nowe fonemy k' g'
- 2) tendencje do przekształcania T w n̄
→ bo była trójczłonowa opozycja T: L: L' = WĄTCZENIE
rozróżnienie związku tych fonemów
- 3) tendencje do adaptacji ʃ
- dystrybucja ograniczona, głównie na literach

Systeme fononantyczny schyłku okresu średniopolskiego:

- p b m f v p' b' m' f' v'
 - t d c z s z n t (→ n̄) r l
 - ʃ ʒ č ž (ř)
 - ś ź ć źń j
 - k g x k' g'
- 35 fonemów
- przybyły 2 (k' g') ale
ř utracił np 2 ž

IV OKRES NOWOPOLSKI

- dążącej raczej wczesnej tendencji, ale też pod wpływem wyrazów obcych pochochomie spełnia się tendencja do tworzenia fonemów typu t'

→ dochodzą:

- spółgłoski x̄ ȳ ŷ
 - nowe t' d' s' z' ś' ź' c' ʒ' č' ž' r'
- Tina dingo zintegrować ciele zięplo ming

Palatalizacje polskie

- 1) fonologizacja miękkora - fonemy odmiennie z p̄n̄. - tendencja do depalatal.
→ PRZETOS POLSKI czyli dyspalatalizacja samogłosek spowodować fonologizację istniejących wariantów półpalatalnych
piana - pana, miara - mara.
→ p' b' m' v' mogą stać przed tylnymi
→ powstały też nowe fonemy s' z' t' d' n' → ś ź ć źń
- 2) palatalizacje k g → powstanie k' g'

Dyspalatalizacje - odmiękczenie

- 1) c' → c kuleca
z' → ʒ niedra
s' → ʃ dusza
ʒ' → ʒ groźe
č' → č czar
ž' → ž miodzik
- 2) p' → p karp (kurpia)
b' → b gośb (gośbia)
m' → m osłupim
v' → v nów (nowin)